

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 68

van **ANN DE MARTELAER**

datum: 23 oktober 2023

aan **HILDE CREVITS**

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN,
VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

Voorstel van resolutie met de aanbevelingen voor het beleid over hulpmiddelen - Opvolging

Op 23 februari 2022 keurde het Vlaams Parlement een voorstel van resolutie met aanbevelingen voor het beleid over hulpmiddelen goed (Stuk 997 (2021-2022)).

In de resolutie wordt gevraagd om:

1.º een beleidskader te ontwerpen voor:

- a) een leeftijdsonafhankelijk huur- of hergebruikstelsel;
- b) bepalen voor welke hulpmiddelen of onderdelen van hulpmiddelen het economisch zinvol is om ze, na het overlijden van de persoon met een handicap of bij stopzetting van het gebruik ervan, te recupereren en via verhuur ter beschikking te stellen;
- c) hoe en door wie hulpmiddelen die door personen met een handicap maar sporadisch worden gebruikt, op een kostenefficiënte wijze ter beschikking kunnen worden gesteld in samenwerking met het VAPH;
- d) het gedeelde gebruik van hulpmiddelen door verschillende personen met een handicap, waarbij voorzien wordt in de mogelijkheid van een gesplitste terugbetaling als verschillende personen met een handicap de aankoop van het hulpmiddel samen gefinancierd hebben;
- e) de mogelijkheid dat personen met een handicap, in samenspraak met de leveranciers, hulpmiddelen gedurende een langere termijn kunnen uittesten;
- f) een evaluatie van de huidige regeling voor de terugbetaling van herstel- en onderhoudskosten;
- g) verdere vereenvoudiging en beperking van de doorlooptijd van de aanvraagprocedure van hulpmiddelen;
- h) het opzetten van schrap- en snapsessies over de regeling van individuele materiële hulpmiddelen;

2.º op het vlak van innovatie:

- a) via proefprojecten in te zetten op samenwerkingen om aangepaste hulpmiddelen te ontwikkelen die wegens de beperkte vraag niet door de markt worden aangeboden;
 - b) in de hulpmiddelendatabank van het VAPH een verwijzing op te nemen naar de website van zorgaanbieders, hogescholen, universiteiten en private personen die voor zelf ontworpen hulpmiddelen of voor aanpassingen van hulpmiddelen, bouwtekeningen, digitale printbestanden en dergelijke patentvrij op hun website ter beschikking stellen;
- 3.° aanbevelingen uitwerken inzake aanpassingen op het vlak van de regelgeving over de terugbetaling van hulpmiddelen en de wisselwerking met de regelgeving voor infrastructuurfinanciering;
- 4.° bijkomend onderzoek te voeren naar:
- a) de mogelijkheden van de ontwikkeling van meer modulaire hulpmiddelen op korte en (middel)lange termijn, alsook welke hulpmiddelen daarvoor in aanmerking komen;
 - b) de aanpassing van de VIPA-reglementering over infrastructuursubsidies in overleg met de ouderinitiatieven en de kleinschalige initiatieven voor personen met een handicap.
1. Is er ondertussen een visie ontwikkeld die een uitgeschreven beleidskader vastlegt op het toekomstige hulpmiddelenbeleid voor personen met een zorgbehoefte door het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) met de Vlaamse Sociale Bescherming (VSB) voor de onder aanbevelingen 1. a), b), c), d), e), f), g), en h) opgenomen aanbevelingen? Kan de minister die bezorgen?
 2. Welke stappen werden gezet op het vlak van innovatie en de aanbevelingen 2. a) en b)?
 3. Wat is de stand van zaken van het uitwerken van aanbevelingen rond aanpassingen op het vlak van de terugbetaling van hulpmiddelen?
 4. Welke initiatieven werden genomen rond het gevraagde bijkomende onderzoek (aanbevelingen 4. a) en b))?

HILDE CREVITS

VICEMINISTER-PRESIDENT VAN DE VLAAMSE REGERING, VLAAMS MINISTER VAN WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID EN GEZIN

ANTWOORD

op vraag nr. 68 van 23 oktober 2023

van **ANN DE MARTELAER**

1. Beleidskader

- a) Zowel de Vlaamse sociale bescherming (VSB) als het VAPH voorzien in een huursysteem voor bepaalde situaties of doelgroepen. Personen die thuis wonen en ouder zijn dan 85 jaar, die een palliatief statuut hebben, die in woonzorgcentrum wonen of net uit revalidatie komen, moeten een VSB-mobiliteitshulpmiddel huren in plaats van kopen. De VSB betaalt de maandelijkse huurprijs daarvoor aan de verstrekker. Personen met een handicap kunnen met een toegekend VAPH-refertebedrag hulpmiddelen huren in plaats van kopen, als zij dat wensen. Hierover meer bij 1b. Personen met een snel degeneratieve aandoening (SDA) moeten mobiliteitshulpmiddelen (VSB) en hulpmiddelen voor communicatie, computer- en omgevingsbediening (VAPH) huren. De VSB en het VAPH betalen de maandelijkse huurprijs daarvoor aan de verstrekker. De VSB en het VAPH werken daarvoor nauw samen en hanteren dezelfde aanvraagprocedure en werken met dezelfde erkende indicatiestellers en dezelfde erkende verstrekkers.

VSB en VAPH werken momenteel aan een nota over de overheveling in het kader van een leeftijdsonafhankelijk hulpmiddelenbeleid van de VAPH-tegemoetkomingen voor hulpmiddelen en aanpassingen om zich te verplaatsen met een manuele rolstoel naar VSB, meer bepaald:

- Aankoppelwiel met handtrappers voor manuele rolstoel
- Aankoppelwiel met elektrische trapondersteuning voor manuele rolstoel
- Elektrische aankoppeleenheid/trekeenheid voor manuele rolstoel
- Rolstoelhulpmotor voor de begeleider
- Ombouwpakket elektrische ondersteuning voor manueel aankoppelwiel

Ook in deze nota wordt de mogelijkheid voor het huren van deze hulpmiddelen vermeld.

- b) Het is nu al mogelijk om met een toegekend VAPH-refertebedrag hulpmiddelen te huren in plaats van ze aan te kopen. Het VAPH bereidt een voorstel tot wijziging van de regelgeving voor waarbij de werkwijze voor het huren van een hulpmiddel concreet wordt geregeld voor personen die hier baat bij hebben. Personen die, door hun ziekteverloop, verwachten dat ze een hulpmiddel niet voor de volledige referteperiode zullen kunnen gebruiken, kunnen dan op een eenvoudige manier hulpmiddelen huren en moeten dan niet meer overgaan tot de aankoop van het hulpmiddel. Als de persoon met een handicap het gehuurde hulpmiddel niet meer kan gebruiken, kan dit hulpmiddel opnieuw worden ingezet voor huur door een andere persoon. Op deze manier wordt vermeden dat hulpmiddelen worden aangekocht die slechts voor een korte periode gebruikt kunnen worden.
- c) Hulpmiddelen die slechts sporadisch gebruikt worden, kunnen in het kader van het IMB-besluit van 13 juli 2001 niet terugbetaald worden door het VAPH. Wel

informeert het VAPH personen met een handicap en hun zorgverleners over initiatieven waar dergelijke hulpmiddelen kunnen worden uitgeleend of gehuurd. Zo zijn o.a. de verhuur- en uitleencentra voor aangepaste fietsen en aangepaste deelauto's opgenomen in de hulpmiddelendatabank en worden dergelijke initiatieven ook onder de aandacht gebracht in andere VAPH-publicaties naar gebruikers en professionelen en worden dergelijke initiatieven ook onder de aandacht gebracht in andere VAPH-publicaties naar gebruikers en professionelen.

- d) Het VAPH bevroeg verscheidene kleinschalige en niet kleinschalige initiatieven (o.a. ouderinitiatieven, VZA's en MFC's) voor personen met een handicap over het vergoeden van collectief gebruikte hulpmiddelen en infrastructuur. Ze werden specifiek gevraagd hoe die het best konden vergoed worden.
- Voor de vergoeding van infrastructuur vond minstens 84% van de respondenten dat zij een vergoeding verkiezen op het niveau van de organisatie, hetzij aan de bouwheer, hetzij aan de organisatie die de infrastructuur beheert. Vier deelnemers verkozen een vergoeding van de aangepaste infrastructuur via individuele tegemoetkomingen aan de cliënt.
- Voor de vergoeding van collectief gebruikte hulpmiddelen en aanpassingen vond minstens 82% van de respondenten dat dergelijke hulpmiddelen en aanpassingen op het niveau van de organisatie zouden moeten worden vergoed. Vier deelnemers gaven aan dat collectief gebruikte hulpmiddelen en aanpassingen via subsidies aan de individuele gebruikers zouden moeten vergoeden.
- Buiten dergelijke initiatieven die zorg en/of infrastructuur aanbieden aan personen met een handicap komt het voor dat verscheidene personen met een handicap in een gezin samenwonen en nood hebben aan hetzelfde hulpmiddel en volstaat het om slechts één hulpmiddel aan te kopen voor iedereen. In die gevallen wordt het hulpmiddel door één persoon aangevraagd en kan het door de andere(n) gebruikt worden. De nood aan een gesplitste terugbetaling van een aangekocht hulpmiddel heeft zich in dergelijke situaties nog niet voorgedaan.
- e) Het VAPH krijgt weinig signalen dat leveranciers onvoldoende tijd of mogelijkheid bieden om hulpmiddelen uit te testen en dat er een langere testperiode nodig is voor de advisering van hulpmiddelen. De vraag of een hulpmiddel een adequate oplossing is, kan meestal op korte termijn beantwoord worden. Het VAPH volgt dit wel verder op.
- f) Het VAPH biedt heel wat mogelijkheden voor herstel en onderhoud van hulpmiddelen, gelet op het belang ervan om hulpmiddelen optimaal werkzaam te houden. Waar nodig worden in de refertelijst tegemoetkomingen voor onderhoud en herstellingen voorzien. Wanneer dat nodig blijkt, worden de refertelijsten ook aangepast om die tegemoetkomingen bijkomend te voorzien, bijvoorbeeld bij nieuwe referentierubrieken. Het VAPH gaat dit onder meer na door de continue opvolging van de hulpmiddelenmarkt, contact met multidisciplinaire teams, cliënten en leveranciers. Via de permanente werkgroep hulpmiddelen kan de nood aan bijsturing op dit vlak ook gesignaleerd worden.
- Met een recente aanpassing van de regelgeving werd bijkomend mogelijk gemaakt dat aanvullende herstellingskosten die ingediend worden nadat het toegekende refertebedrag voor herstellingen is uitgeput, kunnen worden vergoed. Zelfs als die herstelling tot één jaar voor de aanvraag gebeurde.
- Het VAPH heeft eerder ook de beoordeling van alle aanvragen over herstellingskosten die niet binnen de in de refertelijst voorziene tegemoetkomingen vallen gevoelig versneld door deze aanvragen zonder tussenkomst van een MDT mogelijk te maken en die door de administratie, en niet langer de bijzondere bijstandsc commissie, te laten beoordelen.

- g) Sinds mei 2021 werd het aantal hulpmiddelen waarvoor en situaties waarin de persoon met een handicap zelf via een vereenvoudigde aanvraag, dus zonder modules, een tegemoetkoming kan vragen verruimd. De doorlooptijd van een vereenvoudigde aanvraag bedraagt 13 dagen. De vereenvoudigde aanvraag kan zowel opgestart worden door het bezorgen van een formulier per post als door het invullen van een formulier in het e-loket mijnvaph.be. Sinds 1 april 2023 is ook de aanvraag voor vervoers- en verblijfskosten voor het volgen van gewoon onderwijs mogelijk via de vereenvoudigde aanvraagprocedure. Ter ondersteuning bij een aanvraag voor een tegemoetkoming in de kosten van auto-aanpassingen werd een spreadsheet ontwikkeld die MDT's kan helpen bij de advisering van auto-aanpassingen. Ook in opleidingen over andere domeinen wordt geïnvesteerd, bijvoorbeeld een opleiding over assistentiehonden, hoorhulpmiddelen, auto-aanpassingen. Deze opleidingen geven onder meer informatie over de aanvraagprocedure en de aandachtspunten bij de advisering waardoor de advisering en de aanvraag vlotter zullen verlopen.
- h) Er werd een bevraging opgezet bij zowel vergunde zorgaanbieders, verwijzers als gebruikers onder de titel "schrapp- en snapsessie ". Er werd gevraagd naar ervaringen met regelgeving en formulieren in verband met hulpmiddelen op het vlak van overbodigheid, duidelijkheid en noodzakelijkheid. Er werd recent een herinnering gelanceerd vermits er een beperkte respons was. Dit is dan ook nog te vroeg om resultaten mee te geven.

2. Innovatie

- a) Om de ontwikkeling van innovatieve producten te ondersteunen, nemen medewerkers van het Kenniscentrum Hulpmiddelen van het VAPH deel aan stuurgroepen van projecten die deze hulpmiddelen ontwikkelen. Als er bij de adviesverlening over hulpmiddelen wordt vastgesteld dat er voor een probleem geen oplossing op de markt te vinden is, dan verwijst het VAPH door naar initiatieven, zoals bijvoorbeeld de hulpmiddelenateliers in voorzieningen, Makerslab of D4E1, die de nodige hulpmiddelen kunnen maken.
- b) In de hulpmiddelendatabank van het VAPH zijn, op dezelfde manier als informatie over producten, verwijzingen opgenomen naar 3D-ontwerpen van hulpmiddelen die kunnen gedownload en geprint worden.

3. Terugbetaling van hulpmiddelen bij zorgaanbieders

Het VAPH bracht de stakeholders samen in een werkgroep die zich buigt over de vergoeding van hulpmiddelen en aanpassingen voor gebruik bij aanbieders van zorg en ondersteuning aan personen met een handicap via IMB. Op basis van de bevraging werd een voorstel gedaan voor de uitbreiding van de mogelijkheden die het VAPH al biedt in de refertelijst bis. De goedgekeurde uitbreiding zal ingaan vanaf 1 januari 2024. Daarnaast wordt VIPA betrokken binnen de werkgroep en is er nog overleg gepland.

4. Initiatieven rond het gevraagde bijkomende onderzoek

- a) Bepaalde hulpmiddelen zijn modulair samengesteld uit verschillende onderdelen of aanvullingen afhankelijk van iemands persoonlijke behoeften. Dergelijke aanvullingen worden vermeld in de refertelijst: bij elke aanvulling wordt vermeld dat het om een aanvulling gaat en op welk hulpmiddel het een aanvulling is. Een voorbeeld daarvan is een kinderautostoel met als mogelijke aanvulling een draaiplateau of andere extra aanpassingen zoals een wigvormig kussen, zitverlenging, rugverlenging of een voetensteun. Een ander voorbeeld is een beeldschermloep met een voorleesfunctie als aanvulling.

Om de aanvraag van tegemoetkomingen voor hulpmiddelen met aanvullingen te vereenvoudigen, worden die als één geheel of 'configuratie' behandeld. Zo kunnen de refertebedragen van het hulpmiddel en de aanvullingen bij elkaar opgeteld worden en vrij besteed worden aan de nodige onderdelen.

Heel wat producten hebben in de basisversie al de mogelijkheid om handicapspecifieke aanpassingen toe te voegen. Ook in evolutieve situaties kan het nuttig zijn om hulpmiddelen aan te passen aan de veranderde situatie of voor opgroeiende kinderen waarbij het hulpmiddel moet meegroeien. In zo'n situatie kan een tegemoetkoming voor een aanpassing aan een eerder aangekocht hulpmiddel worden aangevraagd.

Producenten hebben bij de ontwikkeling van producten dus al veel aandacht voor de modulaire aanpasbaarheid omwille van de afstemming van het product op de doelgroep(en) waarvoor men het wil aanbieden. Wanneer het VAPH betrokken wordt bij initiatieven rond de ontwikkeling van nieuwe producten is dat ook een belangrijk aandachtspunt voor het agentschap. Ervaring leert dat een modulair ontwerp voor de eindgebruiker soms duurder is dan de afzonderlijke producten.

- b) Gelet op de betrokkenheid van zowel VIPA als vertegenwoordigers van de kleinschalige initiatieven bij de werkgroep rond IMB voor gebruik bij aanbieders van zorg en ondersteuning aan personen met een handicap is er voor de kleinschalige initiatieven de mogelijkheid om de drempels bij de aanvraag van een infrastructuursubsidie bij VIPA aan te kaarten. VIPA heeft binnen de werkgroep ook al de mogelijkheden tot begeleiding voor en tijdens het aanvraagproces toegelicht die zij aan iedere aanvrager bieden. In antwoord op de noden van kleinschalige initiatieven naar meer informatie en ondersteuning, heeft VIPA in overleg met het VAPH in het najaar 2023 ook een nota opgesteld, waarin verduidelijkt wordt welke projecten in aanmerking komen voor VIPA, en waar men terecht kan voor ondersteuning vanuit VIPA. Knelpunten die kleinschalige initiatieven signaleren m.b.t. infrastructuursubsidies en mogelijke antwoorden daarop, zullen voorgelegd worden aan de adviesorganen van het VAPH eind dit jaar/begin volgend jaar. Hierbij zal gepolst worden of deze signalen ook ruimer in de sector leven, en houden we het gelijk-speelveld principe aandachtig: ongeacht het soort initiatief, moeten de voorwaarden om Vlaamse subsidies te krijgen op vlak van infrastructuur dezelfde zijn.